Тема 9. Облік фінансових інвестицій

Лекція (2 год.)

ПЛАН

1.Характеристика, склад, оцінка та визнання фінансових інвестицій

2. Облік поточних фінансових інвестицій

3. Облік фінансових інвестицій за методом участі в капіталі

4. Облік фінансових інвестицій за методом амортизованої вартості

Активи - це ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому (Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Класифікація інвестицій за цільовою ознакою

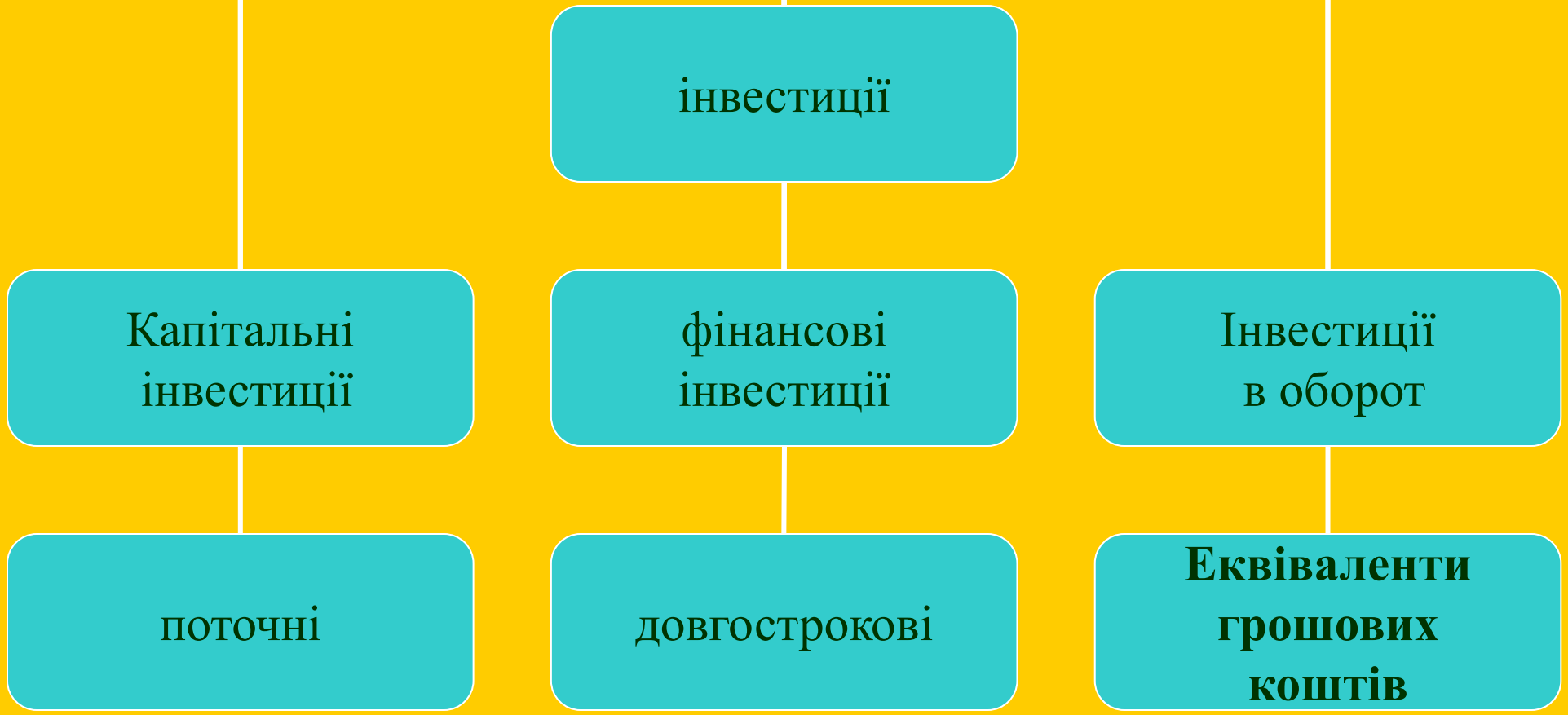

Фінансові інвестиції - активи, які використовуються підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому (НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

За П(С)БО 12”Фінансові інвестиції”

Фінансові інвестиції – активи, утримувані підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигід для інвестора

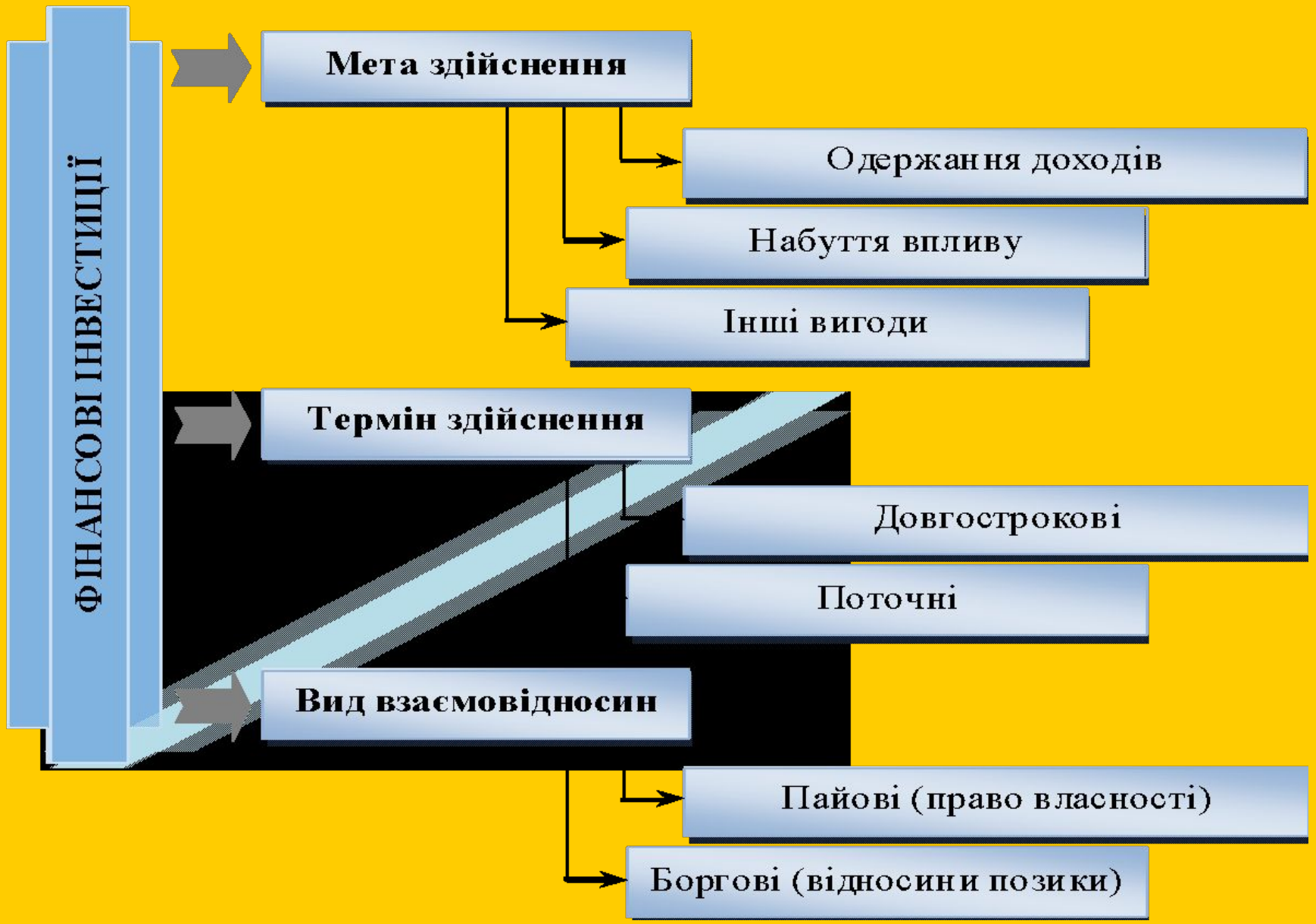
ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ
Мета здійснення
Одержання доходів
Набуття впливу
Інші вигоди
Термін здійснення
Довгострокові
Поточні
Вид взаємовідносин
Пайові (право власності)
Боргові (відносини позики)

Критерії визнання

їх вартість можна достовірно оцінити;

2) у майбутньому очікується отримання економічних вигод від їх використання

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ
Довгострокові
Поточні
Інвестиції, що утримуються до їх погашення
Інвестиції в асоційовані та дочірні підприємства
Інвестиції у спільну діяльність
Інші фінансові інвестиції
Еквіваленти грошових коштів
Інші поточні фінансові інвестиції

Оцінка фінансових інвестицій в обліку

При здійсненні:

- **первісна собівартість**

(ціна придбання, комісійна винагорода, мито, податки, збори, обов'язкові платежі та інші витрати, безпосередньо пов' язаних з придбанням фінансової інвестиції)

Оцінка інвестицій на дату балансу

Вид інвестицій		Оцінка інвестицій на дату балансу
Інвестиції, що обліковуються за методом участі в капіталі	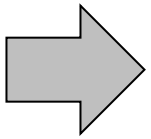	Вартість інвестицій +/- всі зміни в складі власного капіталу об′єкта інвестування (крім тих, які є результатом операцій між інвестором і об′єктом інвестування) - зменшення корисності
Інвестиції, що утримуються до погашення Інші інвестиції	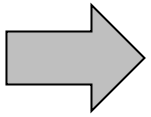	Амортизована собівартість
-справедливу вартість яких можна визначити	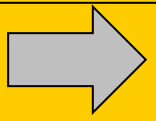	Справедлива вартість
-справедливу вартість яких визначити неможливо	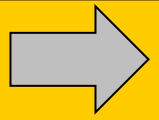	Собівартість – зменшення корисності

Витрати, понесені при придбанні фінансових інвестицій (сплата комісійних, податків, зборів, інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням фінансової інвестиції), які включаються до первісної вартості цих інвестицій, відображаються за **дебетом рахунку 35 "Поточні фінансові інвестиції"**

Облік поточних фінансових інвестицій ведеться на активному рахунку 35

352 “Інші поточні фінансові інвестиції”

35 “Поточні фінансові інвестиції”

351 “Еквіваленти грошових коштів”

За дебетом	За кредитом
Придбання (надходження) еквівалентів грошових коштів та поточних фінансових інвестицій	Зменшення вартості фінансових інвестицій та їх вибуття

ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗДІЙСНЕНИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

ОПЛАТА

ПКО, ВКО

Типова форма № КО-1
Затверджена наказом Мінстату України від 15 лютого 1996 р. № 51

ТОВ "Інвайт"

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 26864315 | Код за УКУД

ПРИБУТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР

Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку	Сума	Код цільового призначення
29	19.09.05	377		1800,00	

Прийнято від СПД Лойтенко В. П.
Підстава: орендна плата за вересень 2005 р. відповідно до угоди № 106 від 17.01.05 р.
Одна тисяча вісімсот грн. 00 коп. (прописом)
Додаток:
Головний бухгалтер Іванова К. С.
Одержав касир Підпахуйко К. В.

ТОВ "Інвайт"

КВИТАНЦІЯ
до прибуткового касового ордера
№ 29

Прийнято від Лойтенко В. П.
Підстава: орендна плата за вересень 2005 р. відповідно до угоди № 106 від 17.01.05 р.
"19" вересня 200.5 р.
Одна тисяча вісімсот грн. 00 коп. (прописом)
Головний бухгалтер Іванова К. С.
Касир Підпахуйко К. В.
М. П.

ВИПИСКА БАНКУ

Виписка банку

АКБ "Кредитний"
Клієнт: ТОВ "Інвайт", МФО 323018
Рахунок: 26068188991134
Валюта: гривня

Попередня операція 15.09.05 р.

		Дата: 19-09-2005		
		Вхідний залишок		
		Актив		18450,00
Документ	МФО	Рахунок	Дебет	Кредит
364	380034	26345690001231	1260,00	
01/2	354851	26007389161834		1032,00
46	323018	10145698901		950,00
Підсумок оборотів:			1260,00	1982,00
Вихідний залишок:				19172,00

АКТ ПРИЙМАННЯ-ПЕРЕДАЧІ ОЗ

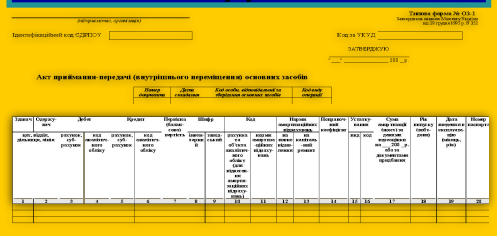

Типова форма № ОЗ-1
Затверджена наказом Держкомстату України від 29 грудня 1995 р. № 327

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ | Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ

"___" _____ 200__ р.

Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів

Номер документа | Дата складання | Код особи, відповідальної за збереження основних засобів | Код виду операції

Таб.№	Структурний підрозділ, цех, ділянка, відділ	Дебет: код аналітичного обліку	Кредит: код аналітичного обліку	Перелік (код) та найменування об'єкта основних засобів (при наявності), нематеріального активу	Інвентарний номер	Шифр (код) класифікаційний	Рік випуску (будівництва)	Заводський (виробничий) номер	Паспорт: номер	Паспорт: дата складання	Код одиниці виміру	Кількість	Коефіцієнт переоцінки	Сума (вартість гривні) з урахуванням переоцінки, грн. коп.	На рахунку (субрахунку)	Дата введення в експлуатацію (консервації, списання)	Номер наказу
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

НАКЛАДНА НА ВІДПУСК МАТЕРІАЛІВ

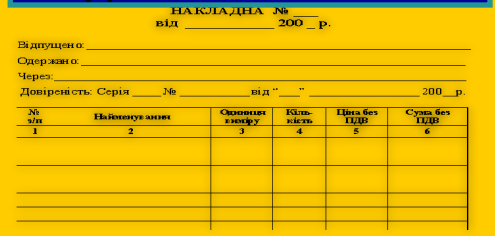

НАКЛАДНА № ____
від _____ 200 _ р.

Відпущено: _____
Одержано: _____
Через: _____
Довіреність: Серія _____ № _____ від "___" _____ 200__ р.

№ з/п	Найменування	Номенклатурний номер	Одиниця виміру: код	Одиниця виміру: назва	Кількість: відпущено	Кількість: одержано	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	2	3	4	5	6	7	8	9

ОПРИБУТКУВАННЯ

РЕЄСТР ЦІННИХ ПАПЕРІВ

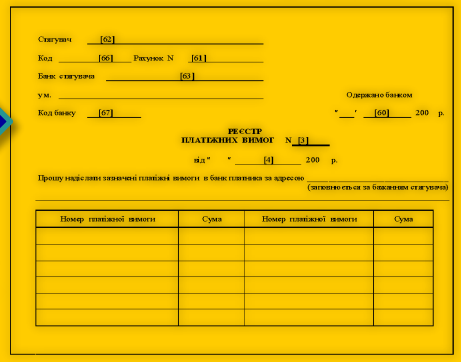

Додаток 9
до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті

Стягувач [62]
Код [66] Рахунок N [61]
Банк стягувача [63]
у м.
Код банку [67]
Одержано банком
"___" [60] 200 р.

РЕЄСТР ПЛАТІЖНИХ ВИМОГ N [3]
від " " [4] 200 р.

Прошу надіслати зазначені платіжні вимоги в банк платника за адресою
(заповнюється за бажанням стягувача)

Номер платіжної вимоги	Сума	Номер платіжної вимоги	Сума

КНИГА ОБЛІКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

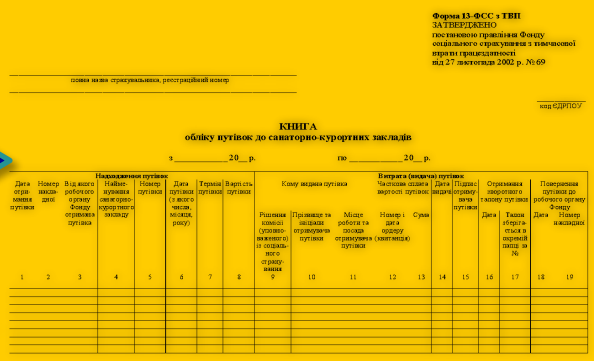

Форма І3-ФСС з ТВП
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
від 27 листопада 2002 р. №69

повна назва страхувальника, реєстраційний номер

код ЄДРПОУ

КНИГА
обліку путівок до санаторно-курортних закладів

з _____ 20__ р. по _____ 20__ р.

Дата отримання путівки	Номер видачі путівки	Від якого робочого органу Фонду отримана путівка	Найменування санаторно-курортного закладу	Номер путівки	Дата путівки (з якого числа, місяця, року)	Термін путівки	Вартість путівки	Кому видана путівка: Рішення комісії (органу) виконавчого із соціального страхування	Кому видана путівка: Прізвище та ініціали отримувача путівки	Кому видана путівка: Місце роботи та посада отримувача путівки	Видатки (видача) путівок: Частина оплати вартості путівок: Номер і дата ордеру (квитанції)	Видатки (видача) путівок: Частина оплати вартості путівок: Сума	Дата видачі	Підпис отримувача путівки	Отримана вартість путівки повернута	Дата	Таким органом страхування повернуті путівки: №	Повернення путівок до робочого органу Фонду: Дата	Повернення путівок до робочого органу Фонду: Номер накладних
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	

Документи, якими оформляють фінансові інвестиції

Договір купівлі продажу цінних паперів

Накладна

Виписка банку

Прибутковий касовий ордер

Реєстр цінних паперів

Бухгалтерські довідки

Облік поточних фінансових інвестицій ведеться на активному рахунку 35

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Придбано фінансову інвестицію в обмін на вексель, інші необоротні активи, за грошові кошти, за рахунок позик, у кредит	35	182, 30, 31, 50, 60, 63
Одержано фінансову інвестицію для погашення дебіторської заборгованості	35	36, 37
Відображено суму дооцінки вартості фінансових інвестицій	35	412
Погашено фінансову інвестицію грошовими коштами	30, 31	35
Відображено уцінку фінансових інвестицій	975	35
Відображено дохід від реалізації фінансових інвестицій	30, 31	741
Відображено собівартість інвестицій, яка дорівнює справедливій вартості на дату складання звітності за попередній період	971	35
Списано дохід на фінансові результати	741	793
Списано собівартість реалізованих фінансових інвестицій на фінансові результати	793	971

Підприємство, організація

ЖУРНАЛ 4 за _____ 20__ р.

за кредитом рахунків 10 "Основні засоби", 11 "Інші необоротні матеріальні активи", 12 "Нематеріальні активи", 13 "Знос необоротних активів", 14 "Довгострокові фінансові інвестиції", 15 "Капітальні інвестиції", 18 "Інші необоротні активи", 19 "Негативний гудвіл", 35 "Поточні фінансові інвестиції"

II. З кредиту рахунків 14, 15, 18, 35 в дебет рахунків

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків				Усього
		14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	15 "Капітальні інвестиції"	18 "Інші необоротні активи"	35 "Поточні фінансові інвестиції"	
1	2	3	4	5	6	7
1	**10** "Основні засоби"	x		x	x	
2	**11** "Інші необоротні матеріальні активи"	x		x	x	
3	**12** "Нематеріальні активи"			x	x	
4	**14** "Довгострокові фінансові інвестиції"		x			
5	**18** "Інші необоротні активи"	x	x	x		
6	**28** "Товари"	x		x	x	
7	**30** "Каса"			x	x	
8	**31** "Рахунки в банках"					
9	**35** "Поточні фінансові інвестиції"		x		x	
10	**37** "Розрахунки з різними дебіторами"			x	x	
11	**42** "Додатковий капітал"			x		
12	**48** "Цільове фінансування і цільові надходження"	x		x	x	
13	**50** "Довгострокові позики"			x	x	
14	**60** "Короткострокові позики"			x	x	
15	**64** "Розрахунки за податками й платежами"	x		x	x	
16	**68** "Розрахунки за іншими		x	x	x	

ВІДОМІСТЬ 4.2 аналітичного обліку _____ фінансових інвестицій
за _____ 20__ р.

Номер запису	Найменування показника	У дебет рахунку _____ з кредиту рахунків													Усього за дебетом	Усього за кредитом	Сальдо на кінець місяця (дебет)	Усього фінансових інвестицій з початку року (дебет)
		31 "Рахунки в банках"	46 "Неоплачений капітал"	50 "Довгострокові позики"	60 "Короткострокові позики"	70 "Доходи від реалізації", 71 "Інший операційний дохід", 72 "Дохід від участі в капіталі", 73 "Інші фінансові доходи", 74 "Інші доходи"				14, 16, 18, 19, 30, 35, 36, 37, 41, 42, 64, 68								
						№	№	№	№	№	№	№	№	№				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	**Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:**																	
1.1	асоційовані підприємства																	
1.2	дочірні підприємства																	
1.3	спільну діяльність																	
2	**Інші фінансові інвестиції в:**																	
2.1	частки і паї у статутному капіталі інших підприємств																	
2.2	акції																	
2.3	облігації																	
2.4	інші																	
3	**Поточні фінансові інвестиції:**																	
3.1	еквіваленти грошових коштів																	
3.2	інші поточні фінансові інвестиції																	
4	**Усього**																	

"___" _____ 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

Сформований 27.01.11 в 20:34:59

ТОВ Інвайт

Аналіз рахунка: 35
за 2010 р.

Рахунок	З кред. рахунків	У дебет рахунків	З кред. рахунків	У дебет рахунків
			У валюті	У валюті
Сальдо на початок періоду	23 820,00			
311	12 500,00			
631	3 680,00			
685	820,00			
Обороти за період	17 000,00	0,00		
Сальдо на кінець періоду	40 820,00			

Приклад придбання депозитних сертифікатів

На три місяці здано на депозитний рахунок 20000,00 грн. Річна ставка % - 30.

Сума % складатиме:

20000,00*30 % / 100*3/12=1500,00 грн.

Відображення на рахунках

Зміст операції	Сума, грн.	Дт	Кт
Перераховано на депозитний рахунок	20000,00	351	311
Нараховані відсотки	1500,00	373	732
Погашена вартість депозиту	20000,00	311	351
Зараховані відсотки	1500,00	311	373

Облік довгострокових фінансових інвестицій

Довгострокові фінансові інвестиції - це такі види вкладень:

— придбання довгострокових боргових цінних паперів;

— вкладення у статутні капітали інших підприємств, включаючи придбання пайових цінних паперів — акцій;

— надання іншим підприємствам довгострокових позик.

Облік довгострокових фінансових вкладень Планом рахунків передбачено вести на таких субрахунках:

— 141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом участі у капіталі»;

— 142 «Інші інвестиції пов'язаним сторонам»;

— 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам».

Термін «пов'язані сторони» НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає так:

*«**Пов'язані сторони** — особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони **контролювати** іншу або здійснювати **суттєвий** вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною».*

Економічний зміст методу участі в капіталі

На дату балансу фінансові інвестиції відображаються за вартістю, визначеною з урахуванням змін загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування, крім тих, що є результатом операцій між інвестором та об'єктом інвестування

Метод участі в капіталі застосовується для оцінки інвестицій в

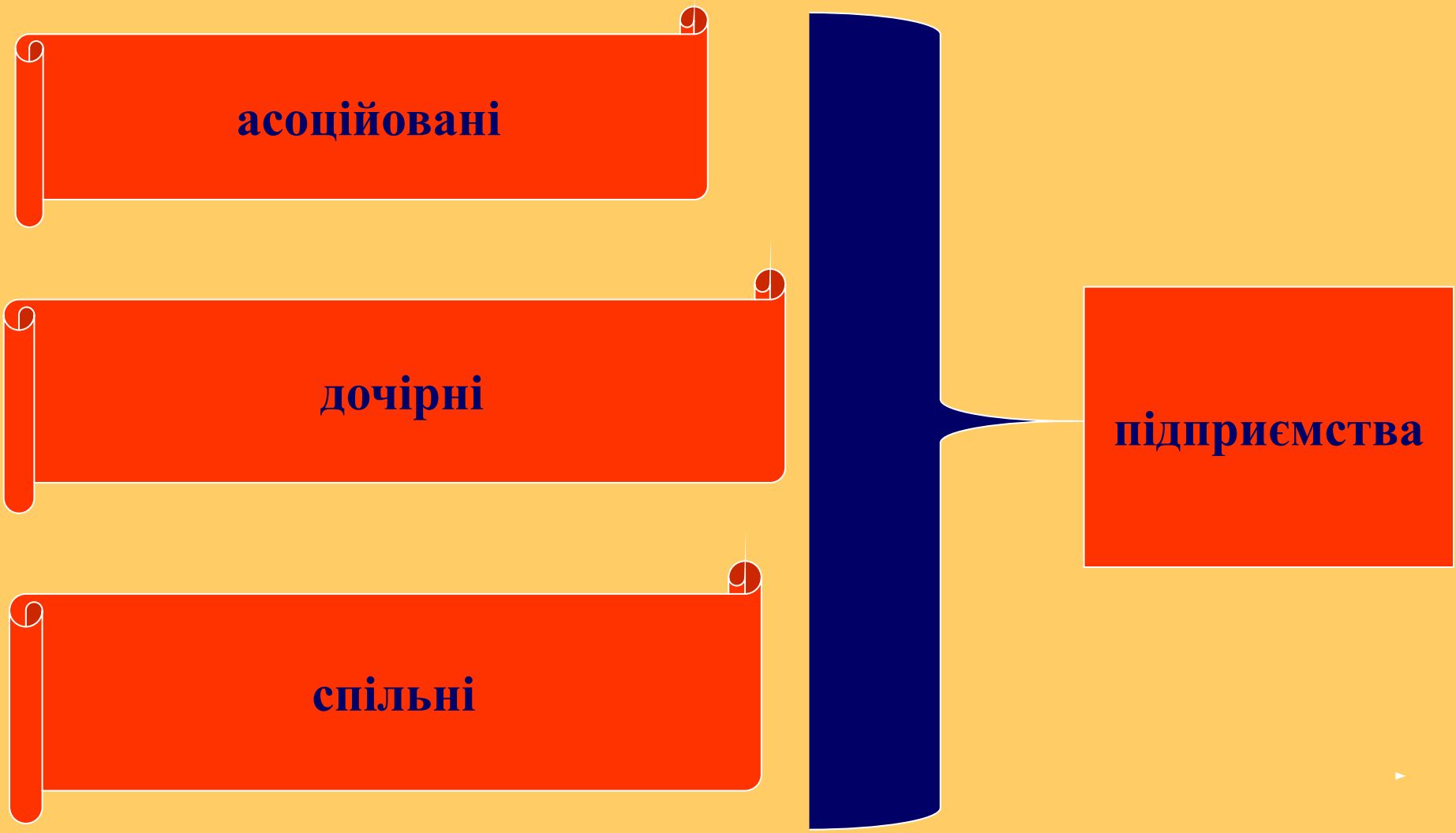

Асоційовані підприємства – ?

Спільні підприємства – ?

Дочірні підприємства - ?

Виняток

Як
в
підприємства придбані
та утримуються виключно
для продажу протягом
12 місяців з дати придання,
то на дату балансу
вони відображаються
за справедливо вартістю

Якщо асоційоване або
в умовах, які обмежують
його здатність передавати
кошти інвестору протягом
періоду, що перевищує
12 місяців, то фінансові
інвестиції на дату балансу
відображаються
за справедливою вартістю

Припинення використання методу участі в капіталі

Ф
обл
участі в капіталі
на останній день місяця,
в якому об'єкт інвестування
відповідає визначенню
асоційованого або
дочірнього підприємства

для обліку фінансових
інвестицій припиняється з
останнього дня місяця,
в якому об'єкт інвестування
не відповідає критеріям
асоційованого або
дочірнього підприємства

Порядок зміни балансової вартості фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі

1.Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на суму, що є часткою інвестора в чистому прибутку (збитку) об'єкта інвестування за звітний період, із включенням цієї суми до складу доходу (втрат) від участі в капіталі. Одночасно балансова вартість інвестицій зменшується на суму визнаних дивідендів від об'єкта інвестування

Збільшена балансова вартість фінансових інвестицій на суму, що є часткою інвестора в чистому прибутку об'єкта інвестування

Дт 141 Кт 721

Зменшена балансова вартість фінансових інвестицій на суму, що є часткою інвестора в непокритому збитку об'єкта інвестування

Дт 961 Кт 141

Одночасно балансова вартість інвестицій зменшується на суму визнаних дивідендів від об'єкта інвестування

Дт 373 Кт 141

Порядок зміни балансової вартості фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі

Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на частку інвестора в сумі зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування за звітний період, із включенням цієї суми до іншого додаткового капіталу інвестора або до додаткового капіталу (якщо зміна величини власного капіталу виникла внаслідок розміщення (викупу) акцій (часток), що призвело до виникнення (зменшення) емісійного доходу об'єкта інвестування)

Збільшена балансова вартість фінансових інвестицій **на частку інвестора в сумі зростання власного капіталу за рахунок дооцінки необоротних активів**

Дт 141 Кт 411, 412

Зменшена балансова вартість фінансових інвестицій **на частку інвестора в сумі зменшення власного капіталу за рахунок уцінки необоротних активів**

Дт 411, 412 Кт 141

Збільшена балансова вартість фінансових інвестицій **на частку інвестора в сумі зростання власного капіталу за рахунок безкоштовного надходження необоротних активів**

Дт 141 Кт 424

Зменшена балансова вартість фінансових інвестицій **на частку інвестора в сумі зменшення власного капіталу за рахунок безкоштовної передачі необоротних активів**

Дт 424 Кт 141

Якщо сума зменшення частки капіталу інвестора в сумі зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування (крім зміни за рахунок чистого збитку) більше іншого додаткового капіталу або додатково вкладеного капіталу інвестора (якщо зменшення величини власного капіталу об'єкта інвестування виникло внаслідок викупу акцій (часток), що призвело до зменшення емісійного доходу об'єкта інвестування), то на таку різницю зменшується (збільшується) нерозподілений прибуток (непокритий збиток)

Якщо сума зменшення частки капіталу інвестора в сумі зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування (крім зміни за рахунок чистого збитку) більше іншого додаткового капіталу або додатково вкладеного капіталу інвестора (якщо зменшення величини власного капіталу об'єкта інвестування виникло внаслідок викупу акцій (часток), що призвело до зменшення емісійного доходу об'єкта інвестування), то на таку різницю зменшується (збільшується) нерозподілений прибуток (непокритий збиток)

Зменшення балансової вартості фінансових інвестицій відображається в бухгалтерському обліку тільки на суму, що не призводить до від'ємного значення вартості фінансових інвестицій

Приклад 1

ТДВ “Трембіта” 30 грудня 2018 року придбало частку (30%) у власному капіталі ТОВ “Лео” за 501 тис.грн. ТДВ “Трембіта” веде облік інвестицій в ТОВ “Лео” за методом участі в капіталі.

Витяг з Балансу (на дошці).

Зростання капіталу в дооцінках відбулося за рахунок дооцінки основних засобів. У складі нерозподіленого прибутку ТОВ “Лео” прибуток від реалізації продукції ТДВ“Трембіта” склав 10 тис.грн. Чистий прибуток ТОВ “Лео” за 2019 р. – 140 тис.грн., сума нарахованих дивідендів – 80 тис.грн.

Приклад 1

Зміст операції	Сума, тис. грн.	Дт	Кт
Балансова вартість інвестиції на 01.01.2019 р.	501	-	-
Відображається частка інвестора в чистому прибутку за 2019 рік (140-10)Х 30 %	39	141	721
Відображається частка інвестора в сумі збільшення капіталу в дооцінках	18	141	411
Відображається частка інвестора в дивідендах	24	373	141
Балансова вартість інвестиції на 31.12.2019 р.	?		

Відповідь

534 тис.грн.

(501,0 + 39,0 + 18,0 – 24,0)

Документування процесу обліку фінансових інвестицій за методом участі в капіталі

Об'єкт інвестування

Передає фінансову звітність інвестору

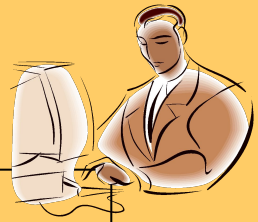

Інвестор

Оформляє

Розрахунок Вартості фінансових інвестицій на дату балансу

Додаткова документа-ція

Журнал 4 та Відомість 4.2

заповнює

Бухгалтерія інвестора

Метод оцінки за амортизованою собівартістю

Фінансові інвестиції, що утримуються підприємством до їх погашення, відображаються на дату балансу **за амортизованою собівартістю фінансових інвестицій**.

Амортизована собівартість фінансової інвестиції — собівартість фінансової інвестиції з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії).

Різниця між собівартістю та вартістю погашення фінансових інвестицій (дисконт або премія при придбанні) амортизується інвестором протягом періоду з дати придбання до дати їх погашення за методом ефективної ставки відсотка.

Ефективна ставка відсотка — ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення.

Метод ефективної ставки відсотка — метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.

Сума амортизації дисконту або премії нараховується одночасно з нарахуванням відсотка (доходу від фінансових інвестицій), що підлягає отриманню, та відображається у складі інших фінансових доходів або інших фінансових витрат з одночасним збільшенням або зменшенням балансової вартості фінансових інвестицій відповідно.

Приклад 1

Підприємство 3 січня 2017 року придбало облігації номінальною вартістю 50000 грн. за 47000 грн.

Фіксована ставка відсотка за облігацією встановлена 10 процентів річних. Дата погашення облігації відбудеться через 3 років. Виплата відсотка здійснюється щорічно в кінці року.

1) Дисконт становив 3718 грн. (50000 — 47000).
2) Річний дисконт 3000: 3= 1000 грн.
3) Середньорічна вартість (47000 + 50000) : 2 = 48500 грн.
4) Річна номінальна сума становить 5000 грн. (50000 х 10%).
5) Ефективна ставка відсотка дорівнює
5000 + 1000 / 48500 = 12,4%.

Приклад визначення суми амортизації дисконту та амортизованої собівартості фінансових інвестицій за методом ефективної ставки відсотка

дата	Номінальна Сума %, грн.	Сума % за ефективною ставкою, грн.	Сума амортизації дисконту, грн.	Амортизована собівартість інвестиції
1	2	3	4	5
03.01.2017	-	-	-	47000
31.12.2017	5000	5828	828	47828
31.12.2018	5000	5930,67	930,67	48758,67
31.12.2019	5000	6046,08	*1241,33	50000

Відображення на рахунках

За рахунок коштів поточного рахунку придбано облігації (03.01.2017 року)

Дт 141 Кт 311 47000,00 грн.

2. Нараховано відсотки за облігаціями (31.12.2017 року):

Дт 373 Кт 732 5000,00 грн.

3. Відображається амортизація дисконту за 2017 рік (31.12.2017 року):

Дт 141 Кт 733 828,00 грн.

4. Нараховано відсотки за облігаціями (31.12.2018 року):

Дт 373 Кт 732 5000,00 грн.

5. Відображається амортизація дисконту за 2018 рік (31.12.2018 року):

Дт 141 Кт 733 930,67 грн.

6. Нараховано відсотки за облігаціями (31.12.2019 року):

Дт 373 Кт 732 5000,00 грн.

7. Відображається амортизація дисконту за 2019 рік (31.12.2019 року):

Дт 141 Кт 733 1241,33 грн.

7. Погашена облігація (31.12.2019 року)

Дт 311 Кт 141 50000,00 грн.

Отже,сальдо по субрахунку 141 – 0 грн.